

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

30 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte - Ursache Petru,
judecători - Timofti Vladimir, Alerguș Constantin, Toma Nadejda, Moraru Petru,
a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Cojocar Daniela în numele inculpatului Furtuna Oleg, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, în cauza penală privindu-l pe

Furtuna Oleg Xxx, născut la xxx, originar
și domiciliat în s. Xxx r-1 Xxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 04.03.2015 - 25.01.2016 (prima instanță);
2. 26.07.2016 - 10.11.2016 (instanța de apel);
3. 06.02.2017 - 30.05.2017 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 25 ianuarie 2016, Furtuna Oleg a fost recunoscut culpabil în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal, fiindu-i stabilită prin art. 70, 79 Cod penal, pedeapsa sub formă de 4 (patru) luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru minori.

În conformitate cu art. 84 alin. (4) Cod penal, la pedeapsa numită a fost adăugată parțial pedeapsa stabilită prin sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 02 iunie 2015, stabilindu-i lui Furtuna Oleg pedeapsă definitivă 2 ani și 1 lună închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru minori.

Pretențiile părților civile Osolcov Victor, Gamurar Vladimir, Pavlov Alexei, Cabanov Albert, Gonța Galina, Țîntaru Grigore, au fost admise în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, la data de 01 aprilie 2014, aproximativ la ora 22:00, Furtuna Oleg împreună și de comun acord cu Vîrlan Cristian și Donos Andrian, urmărind scopul sustragerii a bunurilor altei persoane, prin deteriorarea geamului, au pătruns în garajul nr.986 amplasat pe str. Grenoble 303 A, mun. Chișinău, de unde au sustras pe ascuns, o bicicletă în valoare de 2 000 lei, un aparat de sudat de model „Veca” în valoare de 2 000 lei, șase undițe în valoare totală de 1 500 lei, un ciocan

electric în valoare de 300 lei, burghiu electric în valoare de 300 lei, un ferestru electric în valoare de 300 lei, două prelungitoare electrice în valoare totală de 500 lei, după care au părăsit locul comiterii infracțiunii, astfel cauzându-i părții vătămate Țîntaru Grigore un prejudiciu material considerabil în sumă de 6 900 lei MD.

Tot el, Furtuna Oleg, la data de 30.09.2014, aproximativ la ora 22.00, de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Vîrlan Cristian, având scop de sustragere a bunurilor altei persoane, prin deteriorarea barelor metalice de protecție, au pătruns pe ascuns în încăperea conexă a apartamentului situat în mun. Chișinău, str. Valea Crucii 8, ap.71, ce aparține cu drept de proprietate cet. Gonța Galina, de unde au sustras în mod tainic două biciclete de model „Azimut”, în valoare a câte 4 000 de lei, o bicicletă de model „Geant” în valoare de 5 500 de lei, două perechi de adidași bărbătești în valoare fiecare 1 600 de lei, astfel, cauzându-i părții vătămate un prejudiciu material considerabil în valoare totală de 11 100.

Tot el, Furtuna Oleg, în intervalul de timp de la 11.02.2015, ora 17:00, până la 14.02.2015, ora 16:40, prin înțelegere prealabilă împreună și de comun acord cu cet. Vîrlan Cristian, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin forțarea geamului, au pătruns în garajul nr.537, amplasat pe str. Grenoble, 303A, mun. Chișinău, de unde, pe ascuns au sustras un perforator-șurubelniță de model „Bosch” în valoare de 120 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituie 2 258 lei, un binoclu de model „Iucon” în valoare de 100 dolari, care conform cursului oficial al BNM, constituie 1 881 lei, un ferestru de model necunoscut de culoare verde, în valoare de 800 lei, bunuri ce aparțin cet. Ocolcov Victor, după ce cu bunurile sustrase au părăsit locul comiterii infracțiunii, pricinuindu-i părții vătămate o daună în proporții considerabile în sumă totală de 4 939 lei.

Tot el, Furtuna Oleg, în intervalul de timp de la 08.02.2015 până la 20.02.2015, prin înțelegere prealabilă împreună și de comun acord cu cet. Vîrlan Cristian, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin forțarea geamului din termopan, au pătruns la etajul doi al garajului nr.220, amplasat pe teritoriul CCG nr.14, de pe str. Negru Vodă, mun. Chișinău, de unde, pe ascuns au sustras o freză electrică de tăiat metal la preț de 450 lei, un set de albituri la preț de 200 lei și un ibric electric la preț de 100 lei, bunuri ce aparțin cet. Gamurari Vladimir, iar de la automobilul de model BMW 520 cu n/î CCK 151, ce aparține cet. Gamurari Andrei, care era parcat în fața garajului nr.251 de pe teritoriul CCG nr.14, au sustras acumulatorul de model „Ista” la preț de 600 lei, după care cu bunurile sustrase au părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzând ca urmare părții vătămate Gamurari Vladimir o pagubă materială considerabilă în sumă totală de 750 lei, iar părții vătămate Gamurari Andrei o pagubă materială în sumă de 600 lei MD.

Tot el, Furtuna Oleg, în intervalul de timp de la 07.02.2015 până la 13.02.2015, prin înțelegere prealabilă împreună și de comun acord cu cet. Vîrlan Cristian, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin forțarea geamului au pătruns în garajul nr.515, amplasat pe str. Grenoble 303A, mun. Chișinău, de unde pe ascuns au sustras o barcă din cauciuc de model „Pelican” în valoare de 200 euro, care conform cursului oficial al BNM constituie 3 762 lei, un ferestru de model necunoscut de culoare sură în valoare de 700 lei, două undițe pentru pescuit, fiecare cu bobină, fiecare în valoare de 350 lei, 3 lanterne pentru cap, fiecare în valoare de 70 lei, un cuțit de culoare cafenie în valoare de 20 lei, 10

dispozitive pentru pescuit „cităiși”, fiecare în valoare de 30 lei, 7 dispozitive pentru pescuit cu prujine „cităiși”, fiecare în valoare de 30 lei, bunuri ce aparțin cet. Pavlov Alexei, după ce cu bunurile sustrase au părăsit locul comiterii infracțiunii, pricinuindu-i victimei o daună în proporții considerabile în sumă totală de 5 902 lei.

Tot el, Furtuna Oleg, în perioada de timp de la 14.02.2015, ora 13:00, pînă la 15.02.2015, ora 10:00, prin înțelegere prealabilă împreună și de comun acord cu cet. Vîrlan Cristian, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin forțarea geamului, au pătruns în garajul nr.212, amplasat pe str. Grenoble, 303A, mun. Chișinău, de unde, pe ascuns au sustras un perforator de model „Einhell” în valoare de 2 800 lei, o șurubelniță de model „Einhell” în valoare de 580 lei, un ferestruu de model necunoscut de culoare albastru- închis, de marcă rusă, în valoare de 700 lei, un burghiu de model „Albina” în valoare de 150 lei, bunuri ce aparțin cet. Cabanov Albert, după ce cu bunurile sustrase au părăsit locul comiterii infracțiunii, pricinuindu-i victimei o daună în proporții considerabile în sumă totală de 4 230 lei.

În perioada indicată, Furtuna Oleg, pe ascuns a sustras bunurile altei persoane în sumă totală de 16 421 lei MD.

Tot el, Furtuna Oleg, la data de 19.03.2015, aproximativ la ora 14:00, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin deteriorarea geamului a pătruns în casa de locuit, situată pe str. Nuferilor 2/2, mun. Chișinău, de unde în mod tainic a sustras 2 cabluri electrice în valoare de 180 lei fiecare, o scurtă din materie în valoare de 350 lei, care aparțineau cet. Adam Nelea, valoarea totală a bunurilor constituind 710 lei, după ce cu bunurile sustrase a părăsit locul comiterii infracțiunii însușindu-le, prin ce i-a cauzat lui Adam Nelea un prejudiciu material în proporții considerabile.

Acțiunile inculpatului Furtuna Oleg au fost încadrate în drept în baza prevederilor art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal - furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșită de două sau mai multe persoane prin pătrundere în încăpere sau locuință, cu cauzare de daune în proporții considerabile.

3. Sentința menționată a fost atacată cu apel de către inculpatul Furtuna Oleg, prin care a solicitat ca în privința sa să fie aplicată o pedeapsă mai blândă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, apelul inculpatului Furtuna Oleg a fost respins ca fiind depus peste termen, cu menținerea sentinței primei instanțe.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel, iar alin. (2) stipulează că pentru inculpatul arestat, termenul de declarare a apelului curge de la data înmânării copiei sentinței redactate.

Instanța de apel a menționat că conform recipisei din dosar (f. d. 41, vol. VI), la data de 25.01.2016 inculpatului Furtuna Oleg i-a fost expediată copia sentinței pronunțate în privința sa, iar la pronunțarea sentinței a fost prezent avocatul inculpatului Furtuna Oleg, Cojocar Daniela, căreia i s-a înmănat o copie a sentinței motivate la data de 25.01.2016, la materialele dosarului fiind anexată recipisa ce confirmă acest fapt (f. d. 37, vol. VI).

La data de 25.04.2016 inculpatul Furtuna Oleg a fost reținut în vederea executării pedepsei fiind deținut de la 06.05.2016 în Penitenciarul nr. 10 Goian (f.d. 49,51, vol. VI).

Necătând la faptul că în sentință este indicat termenul de 15 zile pentru atac, inculpatul a declarat apelul abia la 20.06.2016, după ce s-a epuizat termenul pentru căile de atac, fără a invoca careva temeiuri de omitere a termenului de atac.

Astfel, instanța de apel a considerat că nu au fost prezentate motive pentru repunerea în termen a apelului declarat de către Furtuna Oleg, urmînd a fi respins ca depus peste termen.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel nici nu a purces la examinarea fondului apelului, deoarece soluția de respingere a apelului (respectiv recursului) ca depus peste termen sau inadmisibil nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel (recurs) nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal, astfel apelul inculpatului Furtuna Oleg a fost respins ca fiind depus peste termen.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Cojocaru Daniela în numele inculpatului Furtuna Oleg, prin care fără a indica vreun temei prevăzut de art. 427 Cod de procedură penală, dar indicînd încălcarea art. 6 CEDO, a solicitat casarea acesteia, cu trimiterea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată în instanța de apel.

În motivarea cererii de recurs recurentul a indicat următoarele motive :

- Furtuna Oleg este minor, cauza penală în instanța de fond a fost examinată în lipsa minorului, iar în instanța de apel i-a fost încălcat dreptul la apărare, dreptul la un recurs efectiv și dreptul la un proces echitabil;

- recurentul consideră apelul minorului Furtuna Oleg depus în termen, reieșind din prevederile art. 79 Cod penal în interesul superior al copilului, care prevede expres „minoratul persoanei care a săvîrșit infracțiunea se consideră circumstanță excepțională”;

- la materialele cauzei nu este nici o dovadă că Furtuna Oleg a recepționat copia sentinței redactate, astfel Furtuna Oleg fiind minor nu a avut posibilitatea să depună apel în termenii legali, iar apărătorul care a participat în instanța de fond nu a fost anunțat de faptul reținerii minorului și nu a avut posibilitatea să îi explice sentința instanței de fond, astfel, încălcîndu-se dreptul minorului la apărare, dreptul la un recurs efectiv și dreptul la un proces echitabil. În decizia sa instanța de apel motivează că conform recipisei inculpatului i-a fost expediată copia sentinței, însă expedierea nu înseamnă și recepționarea, chiar și dacă să se admită ipotetic că ar fi recepționat, el este un copil, care poate nu a înțeles;

- recurentul menționează că luând cunoștință cu materialele cauzei la faza instanței de apel în calitate de avocat, a întocmit o cerere de apel suplimentară la apelul minorului, însă, care în ședința de judecată de la data de 10.11.2016 nu i s-a permis să îl depună în ședință, instanța de apel solicitînd ca să se expună doar la termenul de atac în care a fost depus apelul minorului (a se vedea înregistrarea audio a ședinței de judecată din 10.11.2016);

- la fel nu au fost respectate nici recomandările prevăzute în Hotărîrea Plenului CSJ nr. 39 din 22.11.2004 „cu privire la practica judiciară în cauzele privind minorii”, nefiind luate în considerare toate circumstanțele atenuante.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹⁾ Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat de avocatul

Cojocaru Daniela în numele inculpatului Furtuna Oleg, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acesta urmează a fi admis, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată, din următoarele motive.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Reieșind din textul cererii de recurs declarat de partea apărării, Colegiul constată că, în esență, recurentul critică soluția instanței de apel, din motiv că nu este de acord cu respingerea apelului declarat de inculpatul Furtuna Oleg, ca fiind depus peste termen, iar în susținerea acestei poziții recurentul susține că inculpatul nu a recepționat copia sentinței în termenul stabilit de lege, considerând că a fost încălcat art. 6 CEDO, dreptul la apărare.

Verificând actele cauzei, în raport cu criticele recurentului, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel, prin pronunțarea soluției de respingere a apelului depus de inculpat, ca tardiv, cu menținerea sentinței atacate, a admis eroarea de drept prevăzută de pct. 7) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală și de art. 6 CEDO, încălcând dreptul la apărare a inculpatului minor.

Pentru a statua asupra acestei soluții, instanța de recurs a rezultat din următoarele circumstanțe de fapt.

La acest capitol, instanța de recurs constată că potrivit materialelor dosarului, cauza penală în instanța de fond a fost examinată în lipsa inculpatului minor Furtuna Oleg și în prezența avocatului Cojocaru Daniela, care reprezenta interesele lui Furtuna Oleg în prima instanță. (f.d. 98, vol.V)

Potrivit dovezii de primire, anexată la materialele dosarului, avocatul inculpatului, Cojocaru Daniela, a recepționat în ședința de judecată din 25.01.2016, copia sentinței, fapt pentru care a semnat o recipisă (f. d. 37, vol. VI), la aceeași dată a fost expediată o copie a sentinței motivate și în adresa inculpatului Furtuna Oleg, aceasta nefiind recepționată de către Furtuna Oleg, fiind restituită de factorul poștal la data de 24.02.2017. (f.d. 63, vol.VI)

Ulterior, la data de 25.04.2016 inculpatul Furtuna Oleg a fost reținut în vederea executării pedepsei, fiind deținut de la 06.05.2016 în Penitenciarul nr. 10 Goian. (f.d. 49,51, vol. VI)

Însă, inculpatul a declarat apel la data de 20 iunie 2016, care a parvenit în instanța de apel la 28 iunie 2016, fapt confirmat prin sigiliul cancelariei Curții de Apel Chișinău. (f.d. 59, vol. VI)

În acest context, instanța de recurs evidențiază că, pentru justa soluționare a cauzei deferite judecării este imperios de a stabili momentul de când începe a curge termenul de atac al sentinței pentru inculpatul Furtuna Oleg. Pentru calcularea corectă a termenului dat trebuie să se țină cont de începutul și expirarea curgerii acestuia. Or, calcularea corectă a curgerii termenului procedural influențează direct momentul expirării lui.

Așadar, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, mai mult că hotărârile se plasează pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. În practica judiciară s-a statuat că pentru părțile care nu au fost prezente, dar au fost legal citate la ședința de judecată, termenul de atac oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Însă, este altă situația când inculpatul se află în stare de arest, întrucât pentru atare persoane termenul de apel curge de la data înmânării copiei de pe hotărârea motivată, iar drept dovadă că inculpatului i-a fost înmănată hotărârea motivată, poate servi numai recepționarea personală de către acesta a copiei sentinței sau confirmarea că inculpatul a refuzat să o recepționeze, întocmită în conformitate cu cerințele stabilite de lege.

La materialele cauzei nu este anexată dovadă recepționării de către Furtuna Oleg a copiei de pe sentință. Pe de altă parte, Colegiul subliniază că instanța de apel a fost în drept să solicite informația corespunzătoare de la DIP, pentru a stabili cu certitudine momentul recepționării sau refuzul recepționării de către inculpat a copiei sentinței, ce nu sa realizat.

Analizând partea descriptivă a deciziei contestate, Colegiul penal lărgit constată că apelul declarat de inculpatul Furtuna Oleg a fost respins, ca fiind depus peste termen, indicându-se în decizia adoptată următoarele motive pretinse a fi întemeiate: „..... conform recipisei din dosar (f.d. 41, vol. VI), la data de 25.01.2016 inculpatului Furtuna Oleg i-a fost expediată copia sentinței pronunțate în privința sa, iar la pronunțarea sentinței a fost prezent avocatul inculpatului Furtuna Oleg, Cojocarui Daniela, căreia i s-a înmănat o copie a sentinței motivate la data de 25.01.2016, la materialele dosarului fiind anexată recipisa ce confirmă acest fapt (f. d. 37, vol. VI).

La data de 25.04.2016 inculpatul Furtuna Oleg a fost reținut în vederea executării pedepsei fiind deținut de la 06.05.2016 în Penitenciarul nr. 10 Goian (f.d. 49,51, vol. VI).

Necătând la faptul că în sentință este indicat termenul de 15 zile pentru atac, inculpatul a declarat apelul abia la 20.06.2016, după ce s-au epuizat toate căile de atac, fără a invoca careva temeiuri de omitere a termenului de atac. Astfel, colegiu consideră că nu au fost prezentate motive pentru repunerea în termen a apelului declarat de către Furtuna Oleg și urmează a fi respins ca depus peste termen.”

În acest context, Colegiul penal lărgit menționează că o atare argumentare întru susținerea soluției de respingere a apelului ca tardiv, nu poate fi acceptată ca fiind fondată de către instanța de recurs, întrucât în opinia Colegiului penal lărgit, în cauza dată, nu au fost elucidate circumstanțele importante pentru justa soluționare a acesteia, și anume instanța de apel nu a stabilit cu certitudine care a fost momentul recepționării copiei de pe sentință de către inculpatul minor aflat sub arest. În instanța de apel avocatul Cojocarui Daniela a declarat că, inculpatul nu a primit copia sentinței pînă în prezent (f.d. 94, vol. V).

Or, pe această linie de considerente, se relevă că a fost încălcat dreptul la apărare a inculpatului minor Furtuna Oleg, or, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și avînd un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

În aceeași ordine de idei, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, prevede că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Potrivit prevederilor art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală se specifică că la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare. Totodată, la calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

În consecință, se specifică că, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza cu respectarea tuturor rigorilor prevăzute de legea procesual-penală și ținând cont de motivele casării deciziei atacate să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, cu respectarea dreptului la apărare a inculpatului Furtuna Oleg.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Cojocaru Daniela în numele inculpatului Furtuna Oleg, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, în cauza penală privindu-l pe *Furtuna Oleg Xxx*, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **29 iunie 2017**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

Toma Nadejda

Moraru Petru